

Sygn. akt VII U 961/16

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy  
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Jarząbek

Protokolant: Monika Bąk-Rokicka

po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 2017 r. w Warszawie

sprawy H. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o wysokość kapitału początkowego

na skutek odwołania H. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

z dnia 23 maja 2016 roku, znak: (...)

1. odrzuca odwołanie w zakresie objętym rozpoznaniem w sprawie zawisłej przed Sądem Okręgowym Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, oznaczonej sygnaturą akt VII U 851/15,
2. oddala odwołanie w pozostałym zakresie.

Sygn. akt VII U 961/16

## UZASADNIENIE

W dniu 28 czerwca 2016 r. **H. S.** złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w W. z dnia 23 maja 2016 r. znak: (...) o ponownym ustaleniu kapitału początkowego. Odwołująca zaskarżyła ww. decyzję organu rentowego w całości, zarzucając organowi błędne ustalenie kapitału początkowego.

W uzasadnieniu odwołania H. S. wskazała, że skarżona decyzja organu rentowego jest dla niej krzywdząca, gdyż organ ten nie wziął pod uwagę całości jej stażu pracy. Niewielka wysokość przyznanego jej świadczenia, zdaniem odwołującej, jest skutkiem nieprawidłowych ustaleń Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie wyliczenia okresów składkowych, co przełożyło się na nieprawidłowe ustalenie wysokości emerytury. Organ rentowy na mocy zaskarżonej decyzji ustalił jej okres składkowy w wymiarze 23 lat, 11 miesięcy i 3 dni, podczas gdy z załączonej do odwołania dokumentacji dotyczącej zatrudnienia wynika, że do dnia 1 stycznia 1999 r. okres ten wynosi 24 lata, 2 miesiące i 17 dni. Ponadto odwołująca wskazała, że organ rentowy niezasadnie nie zaliczył jako okresu składkowego okresu pracy w gospodarstwie rolnym w wymiarze 5 lat, 6 miesięcy i 6 dni, co jest krzywdzące ze względu na treść art. 10 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Odwołująca wniosła o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność wyliczenia całego kapitału początkowego oraz okresów składkowych i nieskładkowych na podstawie całości zebranego w sprawie materiału dowodowego.

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 31 sierpnia 2016 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.** wniósł o odrzucenie odwołania H. S. na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. w części w jakiej sprawa została już prawomocnie osądzona oraz o oddalenie odwołania w pozostałym zakresie.

Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie organ rentowy wskazał, że skarżona decyzja z 23 maja 2016 r. została wydana po rozpoznaniu wniosku odwołującej

o ponowne ustalenie kapitału początkowego - ZUS dokonał ponownego ustalenia wartości kapitału poprzez doliczenie okresu opieki nad dzieckiem po 1,3 % wymiaru kapitału początkowego za każdy rok tego okresu. Organ rentowy wyjaśnił również,

że decyzją z dnia 3 kwietnia 2015 r. odmówił ubezpieczonej ponownego ustalenia kapitału początkowego poprzez nieuwzględnienie do stażu pracy okresu prac

w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie od dnia 4 listopada 1965 r. do 20 listopada 1970 r. Odwołująca wniosła odwołanie od tej decyzji, które było przedmiotem rozpoznania Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie w sprawie o sygn. akt VII U 851/15 zakończonej prawomocnym wyrokiem oddalającym odwołanie, z dnia 17 listopada 2015 r. Tym samym zdaniem organu rentowego kwestia oceny prawidłowości ustalenia wysokości kapitału początkowego została już rozstrzygnięta prawomocnym wyrokiem sądu ubezpieczeń społecznych. Ponadto w ocenie organu rentowego odwołująca pomija również okoliczność, że w okresach składkowych przebyła okresy nieskładkowe. Z kolei okres pobieranej renty inwalidzkiej od października 1996 r. do lutego 1998 r. nie jest okresem składkowym lub nieskładkowym w rozumieniu ustawy emerytalnej i nie podlega on uwzględnieniu przy ustalaniu wartości kapitału początkowego.

#### **Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:**

H. S., urodzona w dniu (...), miała przyznaną rentę inwalidzką na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 90 poz. 267) od dnia 1 października 1996 r. (decyzja w sprawie renty inwalidzkiej k. 13 verte a.r. tom II).

W okresie od 2 marca 1998 r. do 2 lipca 1999 r. H. S. była zatrudniona w Przedsiębiorstwie(...) z siedzibą w C. przy klejeniu kartonów (świadcstwo pracy z 28.06.1999 r. k. 4 a.r. tom II).

W dniu 4 listopada 2004 r. odwołująca osiągnęła wiek emerytalny i od tej daty pobiera świadczenie emerytalne (decyzja ZUS ws. przyznania emerytury z 11.01.2005 r. k. 36 a.r. tom II).

W dniu 6 lutym 2014 r. H. S. złożyła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniosek o ponowne ustalenie kapitału początkowego. Po rozpoznaniu wniosku organ rentowy wydał w dniu 23 marca 2014 r. decyzję znak: (...) o ponownym ustaleniu kapitału początkowego, na mocy której ustalił, że kapitał ten na dzień 1 stycznia 1999 r. wynosi 125.642,44 zł. Organ rentowy ustalił podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 964,01 zł oraz że odwołująca posiada okresy składkowe w wymiarze 23 lat, 11 miesięcy i 3 dni oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 2 lat, 1 miesiąca i 21 dni (wniosek o emeryturę k. 21 a.r. tom V, decyzja ZUS z 23.04.2014 r. k. 41 a.r. tom V).

Odwołująca złożyła kolejny wniosek o ponowne ustalenie kapitału początkowego wskazując, że organ rentowy z niewiadomych przyczyn nie uwzględnił dodatkowego okresu składkowego w wymiarze 5 lat, 6 miesięcy i 6 dni, tj. okresy pracy

w gospodarstwie rolnym rodziców (wniosek o ponowne ustalenie kapitału początkowego k. 45-47 a.r. tom V).

Decyzją z dnia 3 kwietnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wyjaśnił, że przedłożone przez odwołującą dowody nie powodują zmiany wartości kapitału początkowego, a przy ustalaniu kapitału nie uwzględnia się pracy w gospodarstwie rolnym (decyzja ZUS z 03.04.2015 r. k. 51 a.r. tom V).

H. S. zaskarżyła decyzję organu rentowego z dnia 3 kwietnia 2015 r.

w drodze odwołania wniesionego do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie. Odwołująca zakwestionowała nieuwzględnienie przez organ rentowy jako okresu składkowego okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w wymiarze 5 lat,

6 miesięcy i 6 dni. Sprawie nadano sygnaturę akt VII U 851/15 (odwołanie H. S. z 04.05.2015 r. k. 2 a.s., zarządzenie k. 1 a.s. – akta sprawy VII U 851/15).

Wyrokiem z dnia 17 listopada 2015 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga

w Warszawie oddalił odwołanie H. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w W. z dnia 3 kwietnia 2015 r. znak: (...) (wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z 17.11.2015 r. k. 30 a.s. – akta sprawy VII U 851/15).

W dniu 26 kwietnia 2016 r. H. S. złożyła do organu rentowego wniosek o doliczenie do jej świadczenia emerytalnego kwoty należnej za urodzenie dziecka z 1970 r. oraz lat wypracowanych w Zespole Szkół nr (...) w M., tj. okresu od 9 lipca 2007 r. do 1 stycznia 2011 r. (wniosek z 26.04.2016 r. – nieoznaczona karta a.r. tom IV).

Po rozpoznaniu powyższego wniosku odwołującej Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wydał w dniu 23 maja 2016 r. skarżoną decyzję znak: (...), na mocy której ponownie ustalił kapitał początkowy odwołującej, ustalając, że na dzień 1 stycznia 1999 r. wynosi 128.659,29 zł. Do ustalenia kapitału początkowego odwołującej organ rentowy wziął pod uwagę następujące okresy:

1) składkowe:

- od 24 lipca 1972 r. do 30 listopada 1975 r.,
- od 1 lipca 1976 r. do 31 lipca 1978 r.,
- od 22 marca 1978 r. do 28 lutego 1986 r.,
- od 3 marca 1986 r. do 31 października 1995 r.,
- od 9 listopada 1995 r. do 8 listopada 1996 r.
- od 2 marca 1998 r. do 31 grudnia 1998 r.

w łącznym wymiarze 23 lat, 11 miesięcy i 3 dni, oraz

2) nieskładkowe:

- od 21 listopada 1970 r. do 23 lipca 1972 r.
- od 26 października 1992 r. do 2 listopada 1992 r.
- od 16 czerwca 1993 r. do 20 czerwca 1993 r.
- od 21 października 1993 r. do 23 października 1993 r.
- od 25 stycznia 1994 r. do 27 stycznia 1994 r.
- od 21 lutego 1994 r. do 24 lutego 1994 r.
- od 19 kwietnia 1994 r. do 21 kwietnia 1994 r.
- od 1 lutego 1995 r. do 7 lutego 1995 r.
- od 9 czerwca 1998 r. do 16 czerwca 1998 r.

- od 6 października 1998 r. do 31 grudnia 1998 r.

W łącznym wymiarze 5 miesięcy i 18 dni.

(wykaz wprowadzonych okresów ubezpieczonego k. 7 a.r. tom V, skarżona decyzja ZUS z 23.05.2016 r. – nieoznaczona karta a.r. tom V).

H. S. odwołała się od powyższej decyzji organu rentowego inicjując tym samym niniejsze postępowanie (odwołanie k. 2 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie dowodów z dokumentów zgromadzonych w sprawie, w tym dokumentów załączonych do akt organu rentowego oraz akt sprawy o sygnaturze VII U 851/15, których domniemanie prawdziwości wynika z art. 244 i nast. k.p.c. i których wiarygodność nie została zakwestionowana ani obalona przez żadną ze stron. Zgromadzony materiał dowodowy Sąd uznał za niebudzący zastrzeżeń i w konsekwencji wiarygodny. Stan faktyczny sprawy był bezsporny – zaistniały między stronami spór dotyczył kwestii zaliczenia okresów składkowych oraz prawidłowości obliczenia przez organ rentowy kapitału początkowego przysługującej H. S. emerytury.

### **Sąd Okręgowy zważył, co następuje:**

Odwołanie H. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

II Oddziału w W. z dnia 23 maja 2016 r. znak: (...) podlegało odrzuceniu w części dotyczącej roszczenia odwołującej o uwzględnienie do stażu pracy okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 4 listopada 1965 do 20 listopada 1970 r. z uwagi na fakt, iż sprawa ta została już prawomocnie osądzona przez sąd ubezpieczeń społecznych. Kwestia nieuwzględnienia przez organ rentowy przy ponownym ustalaniu kapitału początkowego emerytury odwołującej wskazanego wyżej okresu pracy w gospodarstwie rolnym w wymiarze 5 lat, 6 miesięcy i 6 dni jako okresu składkowego była przedmiotem odwołania H. S. z dnia 4 maja 2015 r. inicjującego postępowanie przed tut. Sądem Okręgowym o sygnaturze akt VII U 851/15. W postępowaniu tym Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 17 listopada 2015 r. oddalił odwołanie H. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 3 kwietnia 2015 r., w której organ rentowy odmówił uwzględnienia okresu pracy odwołującej w gospodarstwie rolnym rodziców jako okresu składkowego.

W tych okolicznościach wniosek organu rentowego o odrzucenie odwołania H. S. należało uznać za zasadny. W myśl art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. sąd odrzuci pozew jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi osobami sprawa jest w toku albo została już prawomocnie osądzona, czyli zachodzi powaga rzeczy osądzonej. Przepis ten powinien być wykładany i stosowany w powiązaniu z art. 366 k.p.c. który reguluje zakres powagi rzeczy osądzonej stanowiąc, że wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko pomiędzy tymi samymi stronami. O wystąpieniu stanu powagi rzeczy osądzonej rozstrzyga tożsamość podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia oraz tożsamość stron (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 26.01.2012 r. I UK 301/11). O tożsamości przedmiotu sporu świadczy nie tylko tożsamość żądania zawarta w poszczególnych wnioskach kierowanych do organu rentowego, lecz również stan faktyczny i prawny, jaki istniał w chwili zamknięcia rozprawy w poprzednim postępowaniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 19.06.1998 r. II UKN 105/98).

Przedmiotem sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych jest wprawdzie kontrola decyzji organu rentowego, ale w istocie nie tyle chodzi o tę decyzję, co o ocenę prawidłowości rozstrzygnięcia organu rentowego w zakresie ustalenia prawa do świadczenia z ubezpieczeń społecznych. Powaga rzeczy osądzonej dotyczy więc tych orzeczeń sądów ubezpieczeń społecznych, których podstawa faktyczna nie może ulec zmianie lub gdy odwołanie od decyzji organu rentowego zostało oddalone po stwierdzeniu niespełnienia prawnych warunków do świadczenia wymaganych przed wydaniem decyzji będącej przedmiotem postępowania sądowego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13.12.2005 r., II UK 61/05, wyrok z dnia 14.05.2009 r., II UK 211/08, a także wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia

26.04.2006 r., III AUA 3303/04 i postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 12.10.2006 r., III AUA 842/06).

W kontekście powyższego należy zauważyć, że treść odwołania inicjującego niniejsze postępowanie oraz treść odwołania z dnia 4 maja 2015 r. inicjującego postępowanie o sygn. akt VII U 851/15 jest tożsame w zakresie roszczeń odwołującej

o uwzględnienie okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców przy obliczaniu kapitału początkowego. Odwołująca w obu przypadkach w ten sam sposób zakwestionowała stanowisko organu rentowego, wskazując ten sam okres czasu wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym rodziców i ten sam jego wymiar oraz w oparciu o tą samą argumentację wносиła o uwzględnienie tego okresu jako okresu składkowego.

Mając więc na względzie, że Sąd Okręgowy Warszawa- Praga wyrokiem z dnia 17 listopada 2015 r. oddalił odwołanie H. S. z dnia 4 maja 2015 r., tym samym uznając jej żądanie w powyższym zakresie za niezasadne, należało stwierdzić, że wobec tożsamości podstaw faktycznych i prawnych rozstrzygnięcia oraz tożsamości stron w obu postępowaniach w omawianym zakresie zachodzi powaga rzeczy osądzonej. W konsekwencji Sąd na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. odrzucił odwołanie H. S. w zakresie objętym rozpoznaniem w sprawie o sygn. akt VII U 851/15, o czym orzekł w punkcie 1 sentencji wyroku.

W pozostałej części odwołanie H. S. podlegało rozpoznaniu. Odwołująca zakwestionowała obliczenie przez organ rentowy wymiaru okresów składkowych – w jej ocenie Zakład Ubezpieczeń Społecznych błędnie zsumował jej okresy zatrudnienia oraz nie zaliczył okresu pobierania przez nią renty inwalidzkiej, w efekcie czego ustalił okresy składkowe w wymiarze niższym, niż powinno zostać uwzględnione przy obliczeniu kapitału początkowego, a w konsekwencji wysokość emerytury jest niższa.

Zgodnie z treścią art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 887)

dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 ustawy, pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia, ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 ustawy dla osób w wieku 62 lat (art. 173 ust. 2). Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy (art. 173 ust. 3).

W myśl art. 174 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2 (art. 174 ust. 2).

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r. (art. 174 ust. 3).

W myśl art. 53 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS emerytura wynosi:

- 1) 24% kwoty bazowej, o której mowa w art. 19, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, oraz
- 2) po 1,3% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów składkowych,

3) po 0,7% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych

- z uwzględnieniem art. 55.

Przeprowadzone przez Sąd postępowanie dowodowe prowadzi do stwierdzenia, że organ rentowy zaliczył okresy składkowe odwołującej w sposób prawidłowy

i zgodny z cytowanymi wyżej przepisami ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Z wykazu okresów ubezpieczeń zawartego w aktach organu rentowego wynika, że do obliczenia kapitału początkowego odwołującej Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił okresy zatrudnienia odwołującej z przedziału lat 1972-1998, tj. okresy zatrudnienia w Zakładzie (...), Fabryce (...), Jednostce Wojskowej w N. oraz Przedsiębiorstwie (...), a także okres prowadzenia działalności gospodarczej i pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Łączny wymiar tych okresów wynosi 24 lata, 4 miesiące i 17 dni, przy czym na ostateczny wymiar okresów składkowych podlegających uwzględnieniu przy obliczaniu kapitału początkowego ma wpływ łączny wymiar okresów nieskładkowych, które wystąpiły w trakcie zatrudnienia odwołującej i które pokrywają się z okresami składkowymi. Z załączonej do akt rentowych dokumentacji wynika, że w trakcie zatrudnienia odwołującej w Jednostce Wojskowej w N.

w okresie od 3 marca 1986 r. do 31 października 1995 r. wystąpiły okresy nieskładkowe w wymiarze 2 miesiące i 22 dni. Z kolei w trakcie zatrudnienia odwołującej

w Przedsiębiorstwie (...) w okresie od 2 marca 1998 r.

do 31 grudnia 1998 r. wystąpiły okresy nieskładkowe w wymiarze 3 miesiące i 4 dni. Łączny wymiar tych okresów nieskładkowych wynosi 5 miesięcy i 18 dni, a okres ten podlega odliczeniu od pokrywających się z nimi okresów składkowych,

co w konsekwencji prowadzi do otrzymania łącznego wymiaru okresów składkowych odwołującej w wymiarze wskazanym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych

w skarżonej decyzji, tj. w wymiarze 23 lat, 11 miesięcy i 3 dni.

Odwołująca domagała się również zaliczenia jako okres składkowy okresu przebywania na rencie inwalidzkiej od 1 października 1996 r. do 19 stycznia 1999 r., jednakże organ rentowy nie miał takiej możliwości. Zgodnie z art. 174 ust. 2 ustawy emerytalnej przy ustalaniu kapitału początkowego pod uwagę bierze się jedynie okresy składkowe (art. 6 ustawy) oraz niektóre okresy nieskładkowe, w tym część z nich

w niepełnym wymiarze. Natomiast okres przebywania na rencie inwalidzkiej

nie podlega zaliczeniu przy ustalaniu kapitału początkowego, gdyż nie stanowi

ani okresu składkowego, ani nieskładkowego. Ustawa o emeryturach i rentach

w żadnym miejscu nie wskazuje, aby okres ten można zakwalifikować jako składkowy lub nieskładkowy. Nie sposób więc czynić organowi rentowemu zarzutu niezaliczenia tego okresu jako okresu składkowego, skoro takiej możliwości na tle przepisów ustawy o emeryturach i rentach organ rentowy w istocie nie miał.

Również okres sprawowania przez odwołującą opieki nad dzieckiem

od 21 listopada 1970 r. do 23 lipca 1972 r. nie mógł zostać zakwalifikowany jako okres składkowy, gdyż zgodnie z art. 7 pkt 5 ustawy emerytalnej okresy przypadające przed dniem nabycia prawa do emerytury lub renty okresy urlopu wychowawczego,

urlopu bezpłatnego udzielonego na podstawie przepisów w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących opiekujących się małymi dziećmi, innych udzielonych w tym celu urlopów bezpłatnych oraz okresy niewykonywania pracy z powodu opieki nad dzieckiem zalicza się jako okresy nieskładkowe. Takiego też zaliczenia organ rentowy dokonał na mocy skarżonej decyzji.

Mając na względzie powyższe okoliczności Sąd Okręgowy stwierdził,

że skarżona decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 maja 2016 r.

znak: (...) jest prawidłowa i zgodna z przepisami, wobec czego odwołanie H. S. – w części podlegającej rozpoznaniu przez Sąd

w niniejszym postępowaniu – jako niezasadne podlegało oddaleniu na podstawie

art. 477<sup>(14)</sup> § 1 k.p.c., o czym orzeczono w punkcie 2 sentencji wyroku.